

En 1600-tallets matador

af sognepræst N. T. Neesgaard, Hoven

Det følgende har tilknytning til en epoke i Vestervig sogns historie.

Ud fra såvel historiske som litterære kilder aftegnes her et billede af Joachim Irgens til Vestervig Kloster, der blev en af 1600-tallets største jordbesiddere, idet han fik tilskødet Krongodset i Nord-Norge m.m. Det er baroktidens mennesker, der hermed afbildes i handel ogandel.

En sommerdag i 1970 fik jeg i Røros kirke i Norge øje for et meget mørkt maleri bag alterpartiet. Det forestillede en mand i baroktidens klædedragt og under billedet stod: "Medicus Johannis Irgens".

Irgens-navnet er knyttet til Røros kobberværk fra gammel tid, eftersom det var Joachim Irgens til Vestervig Kloster, der af kongen fik overdraget patronatsretten til kobberudvindingen. Man har hævdet, at der i Røros fandtes et billede af denne mand, men det er senere blevet benægtet. Det mørke maleri i kirken forestiller Vestervig-herremandens bror, der var læge i Itzehoe i Tyskland, men flyttede herfra for at overtage og lede driften af kobberværket i Norge. Maleriet i Røros kirke er, såvidt jeg har kunnet efterspore, det eneste billede, der findes af Irgens-slægten fra 1600-tallet. Jeg lovede mig selv hin dag i kirken at forske i emnet. Der var ikke tid til indsamling af yderligere materiale i Røros dengang. Vi skulle videre mod nord, nemlig til Helgeland dvs. området der strækker sig fra Brønnøysund i syd til Saltstraumen i nord. Ferien skulle anvendes til at besøge "de navnkundige steder", som Helgelands-digteren Petter Dass gør opmærksom på i det topografiske stykke poesi, der går under navnet: "Nordlandets Trompet", skrevet i slutningen af 1600-tallet. Foruden at være præst og salmedigter var "Herr Petter til Alstahaug" også folkelig fortæller af format. I "Nordlandets Trompet" skildres netop 1600-tallets folkeliv på de yderste skær ud mod Nordhavet. Det blev til besøg på Tjøtta gård, Alstahaug m.m. Dog anede jeg ikke dengang, at jeg samtidig var på sporet af den mand, der blev Danmarks mægtigste godsbesidder i 1600-tallet, nemlig Joachim Irgens, idet hele Helgelandsområdet hørte med til det såkaldte krongods, som af Frederik den 3. blev overdraget Irgens til arv og eje.

I det følgende skal jeg forsøge at tegne et billede af denne matador, såvidt dette kan gøres ud fra historisk materiale.

Røros-digteren Johan Falkberget har i sin tid været meget optaget af de tilgængelige historiske oplysninger om Irgens, men han har også øst af andre kilder, nemlig af myterne om ham, almueoverleveringerne, som der både i Norge og i Danmark fandtes en del af.

I det gigantiske værk: "Nattens Brød", der handler om kobberbyens ældste historie, nævner Falkberget ikke Irgens ved navn, men derimod som potentaten eller kammertjeneren i hvis magt det er at skaffe almuens velfærd, så alle får brød og dermed timelig lykke.

Joachim Irgens blev født den 19. maj 1611 i Itzehoe i Holsten. Han var søn af købmanden Heinrich Jürgens og hustru Catarina Fruchtnichts. En antagelse går ud på, at han skal være blevet opdraget sammen med stamherren til Breitenburg, Christian Rantzau, der blev den første minister i Danmark under Enevælden.

På et givet tidspunkt kom den unge Irgens i tjeneste hos adelsmanden Frederik Urne, og herfra blev han antaget som kammertjener hos Christian den 4. i 1637.

Kongens kammerskriver var den gang Heinrich Müller, som var en barndomsven af Irgens. Muligheden kan være til stede, at Müller har været medvirkende ved ansættelsen, men dette er og bliver en antagelse, der ikke kan dokumenteres.

Imidlertid er der ingen tvivl om, at den unge mand af kongen er antaget på grundlag af personlige kvalifikationer og anbefalinger.

Noget tyder også på, at Joachim Irgens ved sin ansættelse som kongelig kammertjener har rådet over en ganske betydelig formue, måske erhvervet på grundlag af arv. Allerede i 1636 var han blevet en slags parthaver i de norske bjergværker, som var i Hannibal Sehesteds eje.

I det Herrens år 1646 foretog Christian den 4. en del rejser, bl.a. til Norge. Med i kongens følge var kammertjeneren Joachim Irgens.

Formålet med Norgesrejsen var at holde ”Herredag”, samt at tilse Kronens bjergværker i denne del af riget.

To år forinden (i 1644) havde bonden Hans Åsen gjort sit livs fund på Rørosfjeldet. Nærmest ved en tilfældighed kom han til at afdække rige forekomster af kobbermalm. Det fortælles at Hans Åsen skød et rensdyr og i døds kampen kom dyret med sine klove til at afdække det, der lå under fjeldets moslag. Bonden, der også var noget af en metallurg, så, at det var olivenholdig sten, såkaldt gabbro, og han vidste hvad fundet kunne indebære, nemlig, at der på stedet måtte være kobber.

1646 blev der oprettet et selskab til udnyttelse af kobbermalmen i Røros, og under et ophold i Trondheim blev kammertjeneren Joachim Irgens opmærksom på dette forhold for straks at blive interesseret i forehavendet. Det lykkedes ham at blive deltager i selskabet, og efter at være vendt hjem fra Norgesrejsen, får han af kongen privilegium på driften af Røros Kobberværk. Privilegiet er dateret 19. oktober 1646.

Med dette reskript i hænde står Irgens pludselig som ”ene-ejer og opfinder af Røros Kobberværk”, men det er dog tilføjet i reskriptet, at potentaten ”skal holde den rette finder skadesløs, d.v.s. fjeldbonden Åsen. Sådan handledes der rettigheder under Enevælden.

I det hele taget er det morsomt at læse de gamle aktstykker vedrørende Joachim Irgens’ kongelige privilegier. Næsten på samme tid fik han overdraget handelen på Færøerne.

Rettighederne i Røros udnyttede han på, en sådan måde, at de andre parthavere var nødsaget til at indrømme ham de tre fjerdedele, samt at gå med til, at ledelsen og bestemmelsesretten aldeles beroede i hans hånd.

Irgens tog ikke ophold i det fjerntliggende og øde Røros. Efter Christian den 4.s død, antages det, at han trådte ud fra hoftjenesten. Han havde nok at gøre med sine handelsselskaber. Som kongelig protege og formuende mand var han én af tidens begunstigede, og bjergværket i Røros gav ham til at begynde med kæmpeoverskud. Kobberet fra Røros-fjeldet var en efterspurgt vare overalt i Europa. De store kirker i Europas byer beklædtes med kobbertage; det samme gjorde tagene på mange slotte; i alle bedrestillede hjem brugtes der rekvisitter af kobber i husholdningen o.s.v.

Røros-kobberet, smeltet ud af det hårde fjeld ved hjælp af trækul og elvens kraft til blæsebælgene, havnede viden om i forarbejdet tilstand.

1649 opgav Johannes Irgens sin lægegerning og rejste den lange vej fra Itzehoe til Røros for at lede bjergdriften.

I Danmark afsatte Joachim Irgens det færdige produkt fra smeltehytterne i Røros. Afsætningen skete via Amsterdam.

Det var under sine mange rejser til Holland, at Irgens fik relationer til de store hollandske handelshuse. Her i Amsterdam gjorde han bekendtskab med Cornelia Bickers, der var ud af en rig og anset slægt. 12. december 1656 blev de gift. Året efter giftermålet befinder ægteparret sig på krongodset ”Vestervig Kloster”, hvor Irgens er blevet en slags forvalter eller tilsynsførende for den store ejendom.

1645-1660 blev det dansk-norske monarki ramt særdeles hårdt. Det er i Svenske-krigenes tid. Norge mister Bohuslen, Jämtland og Herjedalen, samt Idre og Särna. Danmark havde mistet Skåne, Halland og Blekinge. Hertil kom svære epidemier. I store dele af Europa havde Trediveårskrigen kostet dyrt og alt skulle betales. Den danske Enevoldskonge lånte af rige borgere store summer til at føre krig for. Blandt kronens kreditorer var Joachim Irgens, der ifølge en kongelig rekvisition af 29. oktober 1660 skal have forstrakt kongen med et lån på 22.145 rigsdaler. Efter datidens forhold et formidabelt beløb, men summen skulle med tiden blive mange gange større.

Det kom i oktober 1657 til træfning mellem svenskere og danskere ved landsbyen Nabe, vest for Agger. Kampen rasede fra tidligt om morgenen. Svenskerne slog dels en dansk bondehær og dels en regulær soldaterenhed, hvorefter de svenske soldater rykkede ind i Thy. Med hensyn til landsbyen Nabe, må det nævnes, at den er en af 3 små landsbyer, vest for det nuværende Agger, der alle blev udslettede under sandstormen, der i det 17. århundrede gik voldsomt hen over den thylandske vestkyst. Foruden Nabe gik det ud over Aalum og Vester Agger.

Ifølge ”Danske Atlas” kom svenskerne fra Nabe til ”Vestervig Kloster”, hvor oberst Bötticher og hans mandskab ”blev vel modtagne af forvalteren Irgens”. Hvordan denne passus skal forstås må

blive en tolkningssag, men formentligt betyder sætningen, at svenskerne fik kvarter på gården. Irgens har antagelig, for at sikre ejendom og husfolk, udvist en vis imødekommende forsigtighed. Endnu var gården Kronens ejendom, men den skulle snart overgå til Irgens.

På et givet tidspunkt i sin forvaltertid anmoder han kongen om likvidation i løbet af syv måneder, sådan at enten Amager, Ørum gods, Aalholm på Lolland eller Vestervig Kloster afhændes fra Kronen og tilskødes Joachim Irgens til arv og eje.

Kongen gav ordre til, at der skulle foretages en beregning af værdierne vedrørende Vestervig Kloster, sådan at dette krongods kunne overgå til Irgens.

8. marts 1661 blev der udfærdiget skøde.

Vestervig Kloster var dengang en mægtig besiddelse med over 3100 tønder hartkorn.

Til ladegården hørte 120 tønder hartkorn. Til bøndergodset i alt 2477 tønder hartkorn.

Kroer og "gadehuse" ansloges til en værdi af 535 tønder hartkorn, desuden et jordtilliggende, der delvis var ødelagt af sandflugten, og som derfor ikke blev ansat til pris.

Irgens kom til at betale 116.873 rigsdaler for hele herligheden.

Under "Vestervig gods" hørte dengang to kirker, den gamle Sct. Thøgers kirke, der havde været sognekirke, men som nu var forfalden og ude af brug, samt den mægtige klosterkirke, der oprindeligt var en fløj af det store bygningsværk, som havde været ramme om Augustinerordenen i Vestervig. Da Irgens overtog godset, stod de gamle klosterbygninger stadigvæk, prægede af forfald, men den nye ejer gav ordre til nedbrydning af både klosteret og af den gamle Sct. Thøgers kirke, der var en af landets ældste og mest særprægede stenkirker. Materialerne brugte han til opførelse af et pragtslot i to etager, udført i italiensk stil og nogenlunde som Charlottenborg.

I Nørhå kirke findes der et gravmæle over en mand ved navn: Petter Simensen Rogers, som var bygmester og ridefoged til Vestervig Kloster. Antagelig er manden hollænder og kan have været bygmesteren til slottet.

Aalborg-biskoppen Jens Bircherod (1658-1708) efterlod sig ikke mindre end et halvt hundrede dagbøger med optegnelser bl.a. fra Aalborg stift. I en af dagbøgerne omtaler han slottet i Vestervig, og kalder det for "den allerprægtigste bygning i landet".

Det blev kun kort tid, slottet fik lov at stå. Det nedbrændte totalt 30. december 1704.

At Irgens nedbrød den gamle sognekirke, viet til Thylands skytshelgen, Thøger, samt resterne af klosteranlægget, kan i nutidsøjne synes som vandalisme, men vi skal huske på, at i 1600-tallet havde man intet forhold til Katolicismens efterladenskaber. En billedstorm var i 1500-tallet gået hen over kirkerne. Pragtfuldt inventar blev slået i pindebrænde. Man gjorde blot god gerning og befriede kirkerne for de udenværker, der formodedes at skygge for "Evangelii klare dag", som med reformationen var brudt igennem. Der var antagelig heller ingen, der tog forargelse af, at den nye herremand i Vestervig brugte klosteranlæggets sten og tømmer til sit private slot.

Byggeriet fik derimod ubehagelige eftervirkninger i mange sogne. Bønderne forsømte deres egne bedrifter i den tid byggeriet stod på.

Af præsteindberetninger så sent som i 1690 (15 år efter Irgens' død) fremgår det, at mange gårde i sognene ligger øde hen på grund af det hårde arbejde, de fattige bønder blev plaget med den tid "den salige mand, velbårne Joachim Irgens", byggede sit slot.

Sognepræsten i Boddum, Ydby og Hurup nævner, at der i Boddum sogn er 2 gårde, i Ydby sogn 17 og i Hurup sogn 14 gårde, som er blevet lagt øde fra den tid. Samtlige præster, der rapporterer, klager over tabet af tiendeydelserne i forbindelse hermed.

I 1660-erne stod Irgens på magtens tinde. I Holland ejede han et landsted, kaldet "Irgensdal" og inde i Amsterdam havde han en ret stor ejendom. Det fik han også i København. På et stykke ødejord ved Volden byggede han et anseeligt ejendomskompleks. Bygningen eksisterer den dag i dag.

Stadig har han penge tilgode hos kongen. Først i 1664 kommer det til en endelig opgørelse. Det år købte han Gjorslev gods på Sjælland, men selv efter dette køb har han endnu penge tilgode. Det besluttes at overdrage ham det nordlandske krongods i Helgeland, Salten, Lofoten, Vesterålen, Senja og Troms til en skyld af 1440 våg (gl. norsk betegnelse). Det nordlandske gods omfattede

godt og vel halvdelen af al jord i de nævnte landsdele. Lensherrerecidensen ”Bodøgård”, samt Lagmannsgården i Steigen fulgte med, desuden leding og kongetiende.

Det gamle skøde fra 1666 lyder i den tids sprogdragt således:

”Gjøre alle Witterligt, at Wii Naadigst for Jtt Hundrede Tuzinde Enekinde Rixdaler in Specie, Comtante Nøyagtig, och fuldkommen Betalling haffuer affstaait, Saa som Wij, och nu med dette vort Obne Breff, allernaadigst, Schiødder, och affhænder, fra os, och woris Kongl: arffe Successorer udj Regjeringen, for:ne woris Rigger Danmarc och Noriege, Till oss Elshl: Joachimb Jrgens Till Westerwig och hanns arffinger, Disse – Epterskr:ne woris ampte och fougderier, Nordlandende, udj Bemeldte woris Rige Norge, Hvilcke for:ne Nordlandtsske Ampte och Fougderier med dessen Residentzer/: Saavelsom aldt woris goedtze Ibm: der fra tilforne Soldt, och Pandsat ehr, fritt forre, Igien at Indloesse:/ och alle der nu tilloch Underliggende Gaarde, gaardeparter, Byggeverrelser, och Boe-Herrlighed, Fischerier aff saldt Sø- och fersche wann, sampt alle dess affgaende, Landschyld, Tioende, af alle slaugs, græs, och grundlaye, Laxevarper, Saugleye, Ledding, Finde-Ledding, Søe-finde-schat, Landwere, Huusfrelse, Lappeschat, och Jægte-Reisningen, affgiften aff Baad øen, och Lødings Præstegield, med Indyr gaard, och godtzs, Samt første Bøxel, Tredje tage, Sicht, och sagefald, arbeid, och andet desslige udj for:ne ambter och aff for:ne goedzs Kann, were sig dess-till-och Underliggende Lannd, och Wann, Fosser och Strømme, Lotter, Morss, och Lunder. Item ald anden Indkompst, Rettighed, och Herlighed, were sig aff agger, Enng, Schouff, marc, Fischewand, och fægang, weide, eller weidestæder, fieldte, Bierge, daler; och Fiære, Øde och aabiugde, waat, och turdt, inden, och uden gaards, och ald anden tilleg, med des Circumference, och Herlighed”.

Dokumentet slutter, efter at de juridiske aspekter er trukket op, med følgende:

”Giffuit paa wor Kongl: Residentz udj Københaffn d. 22. januarij 1666.

Under wort Signett

Frederich”

I skødet bruges betegnelsen: *Enekvinde* rigsdaler. En Enekvinde rigsdaler havde kun præg på møntens ene side og den svarede i kurs til 4 gamle, norske sølvkroner.

Joachim Irgens til Vestervig Kloster var med overtagelsen af det nordlandske krongods blevet Danmarks største jorddrot. Denne position rummede også en fare, som han vel ikke selv erkendte, før det var for sent.

Slutningen af 1600-årene kastedes landet ud i store økonomiske vanskeligheder. Der kom en mærkbar nedgangslinie, som især ramte de store jordbesiddere. Kobberværket i Røros kom ud i vanskeligheder, som potentaten til en vis grad selv var skyld i.

Bjerg-almuen gjorde oprør. Gennem lange tider havde det hårdt arbejdende folk ikke fået udbetalt løn. Grube-folk, malmkørere, fragtbønder, alle de mange, der var beskæftiget ved bjergværket, levede under sultegrænsen.

Disse forhold er omtalt i Falkbergets litterære storværk: ”*Nattens brød*”. Det er fra denne hungerens og mismodets tid, vi finder de bevægede skildringer om de afkræftede stakler, der slæbte sig af sted i kammertjenerens grube, vaklede ved hvert skridt ad de lange køreveje ved siden af malmkarmen, og samledes udmattede i oksestaldene, hvor dyrene brølte af sult. Menneskene blev dørske af mangel på mad. I proviantrummet fik de med længere og længere mellemrum udleveret nogle saltede sild, et par skæpper dårligt korn, indkøbt hos købmændene i Trondheim, der endda havde så let ved at nægte kobberværket kredit i de tider.

Både i vågen og i sovende tilstand drømte mændene ved gruben om en strålende dag, der skulle oprinde, når kammertjeneren selv eller hans budsendinge kom til Røros med store snørepunge fulde af sølvmonter, men det blev ved drømmen. Virkeligheden var helt anderledes.

Det fortælles, at Joachim Irgens og fru Cornelia måtte begive sig på den lange rejse til Røros. Grubbearbejderne gjorde oprør. Nu ville de se betaling i stedet for løfter. Det var sulten, der drev bjergalmuen til handling.

Drømmens tid om storhed i forbindelse med potentatens ankomst til kobberbyen var helt og aldeles forbi. Det kom til et stormende møde mellem Irgens og de rasende grubefolk, der havde håndgemæng til følge. Irgens og brodersønnen Henrik trak deres kårder i forbitrelse. Alt kunne være sket, men fru Cornelia, der var højgravid, ilede til og beskyttede sin mand og slægtning med sin egen person. Hele den deprimerende affære kunne være endt med drab, men fru Cornelias resolute optræden forhindrede at dette skete. De ophidsede mennesker undså sig ved at lægge hånd på en gravid kvinde.

Irgens-riget fattedes penge. Matadoren måtte selv gå lånevejen. Det blev de store handelshuse i Amsterdam, der bevilgede ham lån, så de værste huller kunne stoppes. Røros kobbeværk og Gjorslev gods blev pantsat til handelshuset Schardineller i Holland.

Ved at fordybe sig i Irgens-historien får man et levende indtryk af et barokmenneske med magt og indflydelse, men også med store vanskeligheder, netop på grund af magten.

Der er noget farverigt over hans liv og skæbne. Kun kort tid kom det strålende eventyr til at vare. Lavinen kom i skred; stærkere og stærkere gik farten ned fra magtens tinder. Han oplevede året før sin død at blive adlet med navnet: *von Westerwyg*.

29. august 1675 døde Irgens og blev begravet i Vestervig kirke.

Fru Cornelia sidder tilbage på det store gods under yderst vanskelige, økonomiske forhold. Hun var simpelthen tvunget til at realisere af de store besiddelser i Danmark, Norge og Holland. Kreditorerne fløj over hende som gribbe. Til sidst sidder hun i Vestervig med et stærkt beskåret gods. Af den fordums herlighed var der nu ”kun” 1282 tønder hartkorn tilbage på Vestervig kloster, d.v.s. godt en trediedel af jord og værdier.

1678 måtte hun til det hollandske handelshus Schardineller betale lån og renter. Alene renterne udgjorde 26.000 rigsdaler. De sjællandske besiddelser og Røros kobbeværk blev ved den lejlighed afhændet.

Hertil kom en ”Revisions-Kommisions-Dom”, der forkyndte at arvingerne efter Joachim Irgens skulle fyldestgøre Kronen den svimlende sum af 93.261 rigsdaler og 9 skilling.

I 1682 blev der foretaget udlægsforretning i henhold til dommen.

Af Vestervig udlagdes for 41.055 rigsdaler; i Nørhå birk for 800 rigsdaler; og for restbeløbet tog Kronen det nordlandske gods.

Fru Cornelia sidder tilbage i Vestervig på den reducerede gård. 1690 antager hun Peder Nielsen Mollerup som godsforvalter og administrator, og med hans komme indvarsledes den nye tid, der også skulle blive afslutningen på Irgensæraen i Vestervig.

Folkesagnet i Thy tillægger Mollerup alle utiltalende egenskaber, også i forholdet til godsfruen, som han var bestyrer for. Det fortælles, at hun engang stod færdig til at begive sig ud på en rejse, og just var ved at stige til vogns, da forvalteren kom med nogle papirer til underskrift; her iblandt nogle fæstebreve. Da hendes rejse var af længere varighed, blev hun af omstændighederne næsten tvunget til i en fart at sætte sit navn, hvor Mollerup udpegede. Underskrivningen foregik ude på gårdspladsen, og fru Cornelia så ikke nøjere efter, hvad der stod i papirerne, hun underskrev.

Uagtsomheden skulle komme hende dyrt til at stå, fortæller myten, og det tilføjes, at der mellem fæstebreve og andre papirer var indstukket et overdragelses-dokument, hvorpå der stod, at hun afstod godset til sin forvalter.

Jeg har lyst til at kommentere denne myte ved at fortælle et andet folkesagn fra Thy om herremanden Joachim Irgens og hans hustru, som er blevet til dengang Irgens stod på sin magts tide:

”Der var engang, at Holland hørte med til Danmark og nu ville den danske konge besøge sin statholder i Holland. Kongen tog som kammertjener med på rejsen, og den hollandske statholder kom til at synes så godt om den kongelige tjener, at han tilbød ham sin datter til hustru. Da kongen blev bekendt med dette, udtalte han prompte, at så ville han give kammertjeneren Vestervig gods til arv og eje.

Sagen udviklede sig derhen, at statholderen i glæde over den kongelige gunst, der tilfaldt hans datter og kommende svigersøn, tilbød, at så ville han af egne midler lade Vestervig gods tækkes med kobbertage.

Kammertjeneren blev gift med hollænderinden og de boede sammen på Vestervig gods, men godset blev aldrig tækket med gyldent kobber, fordi et hollandsk skib, fuldt lastet med kobberplader, gik tabt i en storm ude på Vesterhavet”.

Folkesagnet eller almuefortællingen er som historisk kilde aldrig objektiv, idet der ofte sker glorificering af bestemte personer og det helt modsatte af andre d.v.s. fortegning. De to myter, jeg har fremdraget, viser med al tydelighed denne tendens.

I første bind af ”*Nattens brød*” i det afsnit der bærer overskriften: ”Gnisten fra helvede”, er det tydeligt, at digteren Johan Falkberget har ladet sig inspirere af almuefortællingen om Joachim Irgens, som den var at finde i Norge, farvet af de forhold, der rådede i kobberbyen i gammel tid. Det er malmdragere og kulkørere, der her kommer til orde:

”I millioner af år havde Gaula-elven uantastet bruset gennem fjeldrevnen Grópa. Landskabet var diabolisk. Om vinteren lå Grópa for det meste i halvmørke og tåge. De stejle klippeskrænter stængte for sol og dagslys. Om foråret og den første del af sommeren stod middagssolen skråt ned i slugten. Koldt og uhyggeligt følte det dernede. Et trøstesløst, melankolsk sted.

Men hvordan kunne kammertjeneren finde på, at lægge Corneliasmeltehytten netop der? - - - I en afgrund.

Han havde vel set sig blind på skoven og fossefaldet? Havde nogen set kammertjeneren? Nej, nej, nej - - men han var kongens personlige yndling, der havde sin gang i Majestætens indre gemakker. Han var dronningens strømpebåndsbinder og staldknægt, og samtidig herre til en mængde jordegods i Nordland”.

Hvordan så end omstændighederne har været, Peder Nielsen Mollerup overtager Vestervig kloster i 1698. Sikre oplysninger om anledningen til afståelsen findes ikke.

Det antages at fru Cornelia flyttede til København. Det kom til proces mellem Mollerup og Cornelia Irgens. Sagen drejede sig om bl.a. nogle strandrettigheder i Agger, som hun mente hørte under Vestervig gods, men af en eller anden grund var disse rettigheder ikke kommet med på skødet, da hun overdrog gården til forvalteren.

Sagen førte til forlig mellem parterne ved rettens mellemkomst, sådan at Mollerup årligt skulle betale 400 rigsdaler til fru Irgens fra juni termin 1705 at regne, og det er indføjet i forligsdokumentet, der findes i den ”*Kallske samling*”, at denne forpligtelse skal vare til fru Cornelias død. Omtalte ”Kontrakt-Revers” er underskrevet i København, den 21. marts 1705.

Hvornår fru Cornelia døde er uvist, ligeledes hvor hun begravedes, men det står lysende klart, at denne hollandske dame af fornem og rig familie i grunden fik en krank skæbne i det land, hun flyttede til som en anset mands hustru.

Sådan endte Irgens-sagaen.

Under arbejdet med de gamle akter kommer man til at tænke på det latinske ord:

Sic transit gloria mundi

I Vestervig kirke findes Joachim Irgens’ kisteplade, som man fandt i gravkælderen under restaureringen, men om fru Cornelia findes der et strålende minde, der kan beses den dag i dag. 1679 skænkede hun Vestervig kirke en smuk tolvarmet lysekroner, der hænger ud for kirkens prædikestol.

Kronen bærer følgende inskription:

”Dend Liussens Herre, som til Liusset mig først kaldte
Oc til sin Arve-deel i Liusset mig udvalte,
Til hannem oc hans Lov jeg dette lius opretted,
Som krone i hans huus til Prydelse indsetted.
Gus lad hans Naadis Lius for mig saa liusse her,
At jeg hans Ansigts Lius maa see i Glæde der”.

På et kuglehoved er indgraveret:

”Cornelia Bickers Widwe Joachim Irgens von Westervyg 1679”.

Verset er meget talende. Det bringer et stilfærdigt vidnesbyrd om det lys, der omstråler mørket i os. Det lys, som apostlen siger om: ”*at der er i verden*” - som Guds nåde og sandhed.

Det er med ærbødighed for historien, at man står i Vestervig kirke og betragter den hollandske dames gave til den gamle kirke, der har været vidne til århundreders gang, hvor mennesker kom og gik og hvor skæbner besegledes i lyst og nød.

Litteratur:

Meidell: ”Pengematadorer i det 17. årh.”, Museum 1894.

Axel Coldevin: ”Irgensgodset på Helgeland”.

Årbok for Helgelands Historielag 1973.

Rørosboka, bind I, 1942.

Kaare Granøyen Rogstad: ”Johan Falkberget”, Forlaget RUNE, 1967.

Sverre Inge Apenes: ”Rapport om Petter Dass”, Gyldendal, Oslo 1978.

Historisk årbog for Thisted amt 1911, 1922, 1929.

Johan Falkberget: ”Nattens brød” 1-4, Jespersen & Pio 1946.

Johan Falkberget: ”Christianus Sekstus” 1-3, H. Aschehoug, Oslo 1979.